

QUICKSCAN NATUURTOETS

VELDSTREEK 45 ZEVENHUIZEN

Oriëntatie in het kader van de natuurwetgeving

Rapport EM220921
Datum 14-2-2023

In opdracht van

PROVESTION
ONROEREND GOED

COLOFON

Titel: Quicksan Natuurtoets Veldstreek 45 Zevenhuizen

Subtitel: Oriëntatie in het kader van de natuurwetgeving

Rapportnummer: EM220921

Datum: 14 februari 2023

Auteur:

Veldonderzoek:

Opdrachtgever: Provestion B.V., Postbus 12, 9330 AA, Norg

© EcoMilieu Advies

Kötterskamp 21, 7688 RL, Daarle
Tel: (06)30315951, e-mail: info@ecomilieu.nl

EcoMilieu is niet aansprakelijk voor gevolgschade, alsmede voor schade welke voortvloeit uit toepassingen van de resultaten van werkzaamheden of andere gegevens verkregen van EcoMilieu; opdrachtgever vrijwaart EcoMilieu voor aanspraken van derden in verband met deze toepassing. Deze uitgave is eenzijdig opgemaakt. Alles uit deze uitgave mag worden vermenigvuldigd of openbaar gemaakt mits onder bronvermelding:

2023. Quicksan Natuurtoets Veldstreek 45 Zevenhuizen; Oriëntatie in het kader van de natuurwetgeving. Rapport EM220921. EcoMilieu Advies, Daarle.

INHOUDSOPGAVE

1	INLEIDING	1
	1.1 Aanleiding	1
	1.2 Onderzoeksdoel en -vragen.....	1
	1.3 Leeswijzer	1
	1.4 Afbakening	2
2	JURIDISCH KADER & ONDERZOEKSMETHODIEK	3
	2.1 Juridisch kader Wet natuurbescherming	3
	2.2 Bescherming gebieden, soorten en houtopstanden Wnb.....	3
	2.3 Juridisch kader Natuurnetwerk Nederland	5
	2.4 Algemene opzet en werkwijze onderzoeksmethodiek.....	6
3	PLANGEBIED & VOORGENOMEN ONTWIKKELINGEN	8
	3.1 Plangebied huidige situatie	8
	3.2 Beschrijving voorgenomen ontwikkelingen toekomstige situatie	8
4	NATUURWAARDENONDERZOEK	10
	4.1 Veldbezoek.....	10
	4.2 Flora	10
	4.3 Grondgebonden Zoogdieren.....	11
	4.4 Vleermuizen	11
	4.7 Dagvlinders, libellen, overige insecten en ongewervelde.....	13
5	EFFECTENTOETSING SOORTBESCHERMING	14
	5.1 Kwalificerende N2000 Habitat- en Vogelrichtlijnsoorten	15
	5.2 Flora, dagvlinders, libellen, reptielen, vissen, overige insecten en ongewervelde	17
	5.3 Amfibieën en grondgebonden zoogdieren	17
	5.4 Vleermuizen	18
6	EFFECTENTOETSING GEBIEDSBESCHERMING	20
	6.1 Effectentoetsing Habitattypen N2000 Wnb	20
	6.2 Beschermde Houtopstanden Wnb	22
	6.3 Effectentoetsing NNN beleid	22
7	CONCLUSIES & AANBEVELINGEN.....	24
	7.1 Conclusies en aanbevelingen Soortbescherming Wnb.....	24
	7.2 Conclusies bescherming Gebieden en houtopstanden Wnb en NNN	25
	7.3 Aanbevelingen bovenwettelijke natuurinclusieve maatregelen	26
	GERAADPLEEGDE BRONNEN	27
	BIJLAGE I: FOTO-IMPRESSIE PLANGEBIED.....	29
	BIJLAGE II: N2000 AANWIJZINGSBESLUIT	32

1

INLEIDING

1.1 Aanleiding

In opdracht van Provestion B.V. heeft EcoMilieu Advies een ecologische quickscan natuurtoets uitgevoerd inzake de onderbouwing voor ruimtelijke planvorming op locatie Veldstreek 45 te Zevenhuizen, gemeente Westerkwartier, provincie Groningen. De Wet natuurbescherming (Wnb) en het Natuurnetwerk Nederland (NNN) beleid verplichten vooraf te toetsen of ruimtelijke ontwikkelingen of activiteiten conflicteren met aanwezige beschermde plant- en diersoorten, wezenlijke kenmerken en waarden of instandhoudingsdoelen. Het plangebied ligt niet in het NNN en ligt op een afstand vanaf ca. 1500 meter ten opzichte van omliggende Natura 2000-gebieden (N2000). In onderhavig rapport is een oriëntatie uitgevoerd aan gebieds- en soortbescherming in het kader van de Wnb en het NNN beleid.

1.2 Onderzoeksdoel en -vragen

Het doel is middels het uitvoeren van natuurwaardenonderzoek de voorgenomen ontwikkelingen te toetsen aan de Natuurbeschermingswetgeving, ten einde een eventuele overtreding van de Wnb te voorkomen en te voldoen aan de Zorgplicht Wnb. Concreet komen uit de doelstelling de volgende onderzoeksvragen naar voren, die middels deze oriëntatie worden beantwoordt:

- Welke beschermde plant- en diersoorten komen (potentieel) voor in of direct rond het plangebied?
- Wat zijn de effecten van de voorgenomen ontwikkelingen op deze beschermde soorten?
- Wat zijn de effecten op de wezenlijke kenmerken en waarden en instandhoudingsdoelen van beschermde N2000 en NNN gebieden en kunnen (significant) negatieve effecten op de wezenlijke kenmerken en waarden en instandhoudingsdoelen van deze beschermde gebieden al dan niet met zekerheid worden uitgesloten?
- Worden er beschermde houtopstanden gekapt?
- Zijn de mogelijke negatieve effecten van de voorgenomen ontwikkelingen een overtreding van de Wnb en kunnen mogelijk negatieve effecten worden voorkomen middels mitigerende of compenserende maatregelen?

1.3 Leeswijzer

In dit hoofdstuk is beschreven hoe dit onderzoek, het uitvoeren van ecologisch onderzoek in het kader van soort- en gebiedsbescherming, tot stand is gekomen en werd de doelstelling vertaald naar onderzoeksvragen. In hoofdstuk 2 wordt het juridisch kader nader uitgelegd en de onderzoeksmethodiek besproken. In hoofdstuk 3 volgt een algemene beschrijving van het plangebied en de voorgenomen ontwikkelingen.

In hoofdstuk 4 wordt aan de hand van bronnenonderzoek, een veldbezoek en expert judgement de (potentiële) aan- of afwezigheid van beschermde soorten onderbouwd. In hoofdstuk 5 volgt de synthese van de resultaten en wordt een effectentoetsing uitgevoerd op beschermde soorten in het kader van de Wnb. In hoofdstuk 6 volgt een effectentoetsing op de gebiedsbescherming Wnb, NNN beleid en beschermde houtopstanden WNb. In hoofdstuk 7 volgen de conclusies, aanbevelingen voor eventuele noodzaak van vervolgonderzoek en worden bovenwettelijke maatregelen benoemd. Hierna volgen de geraadpleegde bronnen en bijlagen met een foto-impressie van het plangebied en het N2000 aanwijzingsbesluit.

1.4 Afbakening

De voorgenomen plannen kunnen mogelijk extra stikstofemissie tot gevolg hebben. In dit oriënterend natuurwaardenonderzoek is geen toetsing uitgevoerd aan de uitstoot van stikstof en de neerslag daarvan op omliggende Natura 2000-gebieden. Eventuele effecten van stikstofemissie op omliggende Natura 2000-gebieden tijdens de aanleg- en gebruiksfase dienen met behulp van de geactualiseerde AERIUS calculator inzichtelijk gemaakt te worden en separaat ter beoordeling voorgelegd te worden aan het bevoegd gezag.

2

JURIDISCH KADER & ONDERZOEKSMETHODIEK

2.1 Juridisch kader Wet natuurbescherming

In de Wnb zijn Europese en Nederlandse beschermingsregels opgenomen voor Nederlandse natuurgebieden, plant- en diersoorten en houtopstanden. Kijk voor de volledige wettekst van de Wnb op: <https://wetten.overheid.nl/BWBR0037552/2020-01-01>. Sinds de inwerkingtreding van de Wnb op 1 januari 2017 zijn de provincies het bevoegd gezag voor de Wnb met betrekking tot o.a. vergunning- en ontheffingsverlening, vrijstelling, meldingsplicht, toezicht en handhaving. De Rijksoverheid blijft verantwoordelijk voor het natuurbeleid van de grote wateren en het internationale beleid.

2.2 Bescherming gebieden, soorten en houtopstanden Wnb

In de Wnb zijn verschillende beschermingsregels opgenomen voor Nederlandse natuurgebieden, plant- en diersoorten en houtopstanden. Dit betreffen:

1. Hoofdstuk 1. Algemene bepalingen Zorgplicht;
2. Hoofdstuk 2. Natura 2000-gebieden;
3. Hoofdstuk 3. Soorten;
4. Hoofdstuk 4. Houtopstanden, hout en houtproducten.

Hieronder wordt per hoofdstuk Wnb een beknopte omschrijving van de inhoud gegeven. In hoofdstuk 5, 6 en 7 van deze rapportage zijn daarnaast kaders opgenomen met relevante wetteksten uit de Wnb. Kijk voor meer informatie over de Wnb nationaal en per provincie op: <https://www.rvo.nl/onderwerpen/agrarisch-ondernemen/beschermde-planten-dieren-en-natuur/wet-natuurbescherming>.

Wnb Hoofdstuk 1. Zorgplicht

Voor de Nederlandse soort- en gebiedsbescherming gelden de algemene beschermingsmaatregelen van Artikel 1.11 van de Wnb. De Zorgplicht houdt in dat een ieder voldoende zorg in acht moet nemen voor de in het wild levende dieren en planten, alsmede voor hun directe leefomgeving. Deze formulering van de zorgplicht brengt met zich mee dat wanneer u een bepaalde handeling wilt verrichten die gevolgen voor natuurwaarden zou kunnen hebben, u zich daaraan voorafgaand op de hoogte stelt van de aanwezige natuurwaarden, de kwetsbaarheid ervan en de mogelijke gevolgen daarvoor van uw handelen. Bij de uitvoering van die handeling moet u negatieve gevolgen zoveel mogelijk voorkomen dan wel beperken of ongedaan maken.

Wnb Hoofdstuk 2. Natura 2000-gebieden

Het Europese Natura 2000-netwerk bestaat uit gebieden die zijn aangewezen onder de Europese Vogelrichtlijn en onder de Habitatrichtlijn. Beide richtlijnen zijn belangrijke instrumenten om de Europese biodiversiteit internationaal te waarborgen. Alle Vogel- of Habitatrichtlijngebieden zijn geselecteerd op grond van het voorkomen van soorten en habitattypen die vanuit Europees oogpunt bescherming nodig hebben. Activiteiten die u uitvoert, mogen geen significante negatieve effecten hebben op de waarden en instandhoudingsdoelstellingen van de Natura 2000-gebieden.

Voor activiteiten die significante negatieve effecten hebben op de waarden en instandhoudingsdoelstellingen van Natura 2000-gebieden geldt een vergunningsplicht.

Wnb Hoofdstuk 3. Soorten

In Hoofdstuk 3 van de Wnb zijn drie soorten beschermingsregimes opgenomen die samen bescherming bieden aan:

- Soorten Vogelrichtlijn;
- Soorten Habitatrichtlijn Bern Bonn;
- Nationaal beschermde soorten;
- Provinciaal beschermde soorten;
- Jaarrond beschermde nesten en essentiële leefgebieden van vogels.

Het uitgangspunt bij de soortenbescherming Wnb is dat geen schade mag worden gedaan aan beschermde dieren of planten, tenzij dit uitdrukkelijk is toegestaan. Voor ieder ruimtelijk plan is het verplicht om te toetsen of deze leidt tot overtreding van de betreffende verbodsbepalingen van Hoofdstuk 3 Wnb. Om af te mogen wijken van de verbodsbepalingen via een ontheffing of vrijstelling moet aan drie criteria zijn voldaan:

1. Ten eerste mag alleen van de verbodsbepaling afgeweken worden als er geen andere bevredigende oplossing voor de handeling mogelijk is.
2. Ten tweede moet tegenover de afwijking van het verbod een in de wet genoemd belang staan. De wet geeft voor de verschillende beschermingsregimes aan wat die belangen zijn zoals volksgezondheid of openbare veiligheid.
3. Tenslotte mag de ingreep geen afbreuk doen aan de staat van instandhouding van de soort.

Als aan deze drie vereisten is voldaan, kan een ontheffing worden verleend. Voor een aantal handelingen zijn bovendien vrijstellingen mogelijk, bijvoorbeeld in de vorm van een provinciale verordening of een gedragscode.

Wnb Hoofdstuk 4. Houtopstanden, hout en houtproducten

In de Wnb zijn bomen, bossen, houtwallen, heester- en struikhagen, struwelen en beplantingen van bosplantsoenen beschermd als:

- de houtopstand buiten de 'bebouwde kom Wet natuurbescherming' ligt;
- de houtopstand groter is dan 10 are (1.000 m²);
- het om bomen gaat in een rijbeplanting van meer dan 20 bomen.

Vanuit de Wnb is de bescherming van houtopstanden geregeld in de meldingsplicht en herplantplicht. Het kappen, rooien of ernstig beschadigen (ook door vee) van bomen, houtwallen, heester- en struikhagen, struwelen en beplantingen van bosplantsoenen die vallen onder de bescherming van de Wnb, is meldingsplichtig. Er zijn enkele uitzonderingen waarbij de (kap)meldingsplicht niet is vereist (art. 4.1 van de Wet natuurbescherming). De meldplicht geldt niet voor:

- houtopstanden in de 'bebouwde kom Wet natuurbescherming';
- houtopstanden op erven en in tuinen;
- onderhoud om de groei van het overblijvende groen te bevorderen (dunning);
- periodiek kappen van hak- of griendhout;
- houtopstanden waarvoor vrijstelling is verleend;
- wegbeplantingen en eenrijige beplantingen die bestaan uit populieren of wilgen, op of langs landbouwgronden en waterwegen.

Ook bij de volgende boomsoorten hoeft u de kap niet te melden:

- vruchtbomen en windschermen om boomgaarden;
- naaldbomen van maximaal 20 jaar oud, bedoeld als kerstbomen;
- kweekgoed;
- beplantingen die bestaan uit populieren, wilgen, essen of elzen voor de productie van houtige biomassa als zij:
 - tenminste eens per 10 jaar worden geoogst;
 - een aaneengesloten beplantingseenheid zijn die bestaat uit minstens tienduizend stoven per hectare en die niet wordt doorsneden door onbeplante stroken, breder dan 2 meter;
 - na 1 januari 2013 zijn aangelegd.

Wettelijk kader Wet natuurbescherming: Hoofdstuk 4. Houtopstanden, hout en houtproducten

§4.1. Houtopstanden. Artikel 4.2

1. Het is verboden een houtopstand geheel of gedeeltelijk te vellen of te doen vellen, met uitzondering van het periodiek vellen van griend- of hakhout, zonder voorafgaande melding daarvan bij gedeputeerde staten.
2. Provinciale staten kunnen bij verordening regels stellen over de melding, bedoeld in het eerste lid. Deze regels kunnen in elk geval betrekking hebben op:
 - a. de gegevens die bij de melding worden verstrekt,
 - b. de termijn waarbinnen de melding wordt gedaan, en
 - c. de wijze waarop de melding wordt gedaan.
3. Gedeputeerde staten kunnen het vellen van houtopstanden telkens voor ten hoogste vijf jaar verbieden ter bescherming van bijzondere natuur- of landschapswaarden.

§4.1. Houtopstanden. Artikel 4.3

1. Ingeval een houtopstand geheel of gedeeltelijk is geveld, met uitzondering van het periodiek vellen van griend- of hakhout, of anderszins teniet is gegaan, draagt de rechthebbende zorg voor het op bosbouwkundig verantwoorde wijze herbeplanten van dezelfde grond binnen drie jaar na het vellen of tenietgaan van de houtopstand.
2. De rechthebbende vervangt binnen drie jaar na de herbeplanting, bedoeld in het eerste lid, herbeplanting die niet is aangeslagen.
3. Provinciale staten kunnen bij verordening regels stellen over de bosbouwkundig verantwoorde wijze van herbeplanting, bedoeld in het eerste lid.

2.3 Juridisch kader Natuurnetwerk Nederland

Het NNN is het Nederlands netwerk van bestaande natuurgebieden, waaronder o.a. de Ecologische Hoofdstructuur (EHS) en nog te realiseren verbindende natuurgebieden. De bescherming van het NNN staat los van de Wnb. De provincies zijn verantwoordelijk voor de begrenzing, ontwikkeling, bescherming en instandhouding van de wezenlijke kenmerken en waarden van het NNN. Voor nieuwe ontwikkelingen binnen het NNN, waarbij wordt afgeweken van het bestaande bestemmingsplan, geldt een 'nee, tenzij' afweging.

Dit houdt kortweg in dat significante aantasting van de wezenlijke kenmerken en waarden van het NNN niet toegestaan is. Regels voor beoordeling van effecten op het NNN zijn vastgelegd in provinciale verordeningen.

De wezenlijke kenmerken en waarden zijn gekoppeld aan natuurdoelen. Wanneer bij een ontwikkeling mogelijke effecten op het NNN niet uitgesloten kunnen worden, is het noodzakelijk een NNN toetsing uit te voeren.

2.4 Algemene opzet en werkwijze onderzoeksmethodiek

Dit natuurwaardenonderzoek betreft een inschatting van de (potentiële) aanwezigheid van en mogelijke nadelige effecten op beschermde soorten planten en dieren, wezenlijke kenmerken en waarden en instandhoudingsdoelen in het kader van de natuurwetgeving. Aan de hand van het veldbezoek en de geraadpleegde bronnen is op basis van expert judgement een inschatting gemaakt van het (potentieel) voorkomen van (functies van) beschermde flora en fauna en habitattypen in en rond het plangebied. Op basis van beschreven ontwikkelingen is een inschatting gemaakt van te verwachten negatieve effecten op de (potentieel) aanwezige beschermde soorten, soortfuncties en gebieden. De mogelijk negatieve effecten zijn getoetst aan de Wnb en het NNN beleid. Tot slot wordt geadviseerd over de noodzaak tot het nemen van mitigerende (verzachtende of inpassings-) of compenserende maatregelen, dan wel de noodzaak tot het uitvoeren van vervolgonderzoek.

Bronnenonderzoek

Het bronnenonderzoek gaat uit van bestaande en beschikbare gegevens. Voor een actueel overzicht van beschermde soorten die in de regio voorkomen zijn verspreidingsgegevens van internetmedia en diverse verspreidingsatlassen van relevante soortgroepen en (jaar)verslagen van Particuliere Gegevensbeherende Organisaties (PGO's) geraadpleegd (zie geraadpleegde bronnen).

Oriënterend veldbezoek

In het plangebied is een oriënterend veldbezoek uitgevoerd. Tijdens het veldbezoek is zoveel mogelijk concrete informatie verzameld met betrekking tot de aan- of afwezigheid van beschermde soorten, o.a. zicht- en geluidswaarnemingen, sporenonderzoek naar de aanwezigheid van pootafdrukken, nesten, holen, uitwerpselen, haren, etc. Op basis van terreinkenmerken is beoordeeld of het terrein geschikt is voor de in de regio voorkomende beschermde soorten.

Expert judgement

Een quickscan natuurtoets is een momentopname door het jaar heen. De onderzoeksdatum is doorgaans niet geheel representatief voor onderzoek naar alle beschermde plant- en diersoorten onder de Wnb. Desondanks wordt, door het toepassen van expert judgement tijdens de quickscanfase een goed beeld verkregen van de te verwachten beschermde soorten in het onderzoeksgebied. Expert judgement betekent in deze, dat een ervaren en ecologisch HBO geschoolde (veld)ecoloog op basis van abiotische, biotische en antropogene kenmerken van het onderzoeksgebied en omliggend terrein, een inschatting maakt van de trefkans van beschermde plant- en diersoorten in het onderzoeksgebied. Tijdens het toepassen van expert judgement wordt orthonasaal-audiovisueel onderzoek uitgevoerd naar onder andere aanwezige standplaatsfactoren, terreingesteldheid, habitat- en biotoopkenmerken, verspreidingsgegevens, reuk-, zicht- en geluidswaarnemingen, sporen, nesten, holen, uitwerpselen, haren, etc.

Gebruikte onderzoeksinstrumenten

Bij dit onderzoek zijn de volgende instrumenten gebruikt:

- verrekijker (Swarovski);
- bluetooth speaker (JBL);
- warmebeeldcamera (Pulsar);
- digitale fotocamera (Canon);
- zaklamp (1500 lumen).

Uitvoering

Het ecologisch onderzoek om tot beantwoording te komen van de onderzoeksvragen is uitgevoerd middels volgend schematisch overzicht (figuur 1).

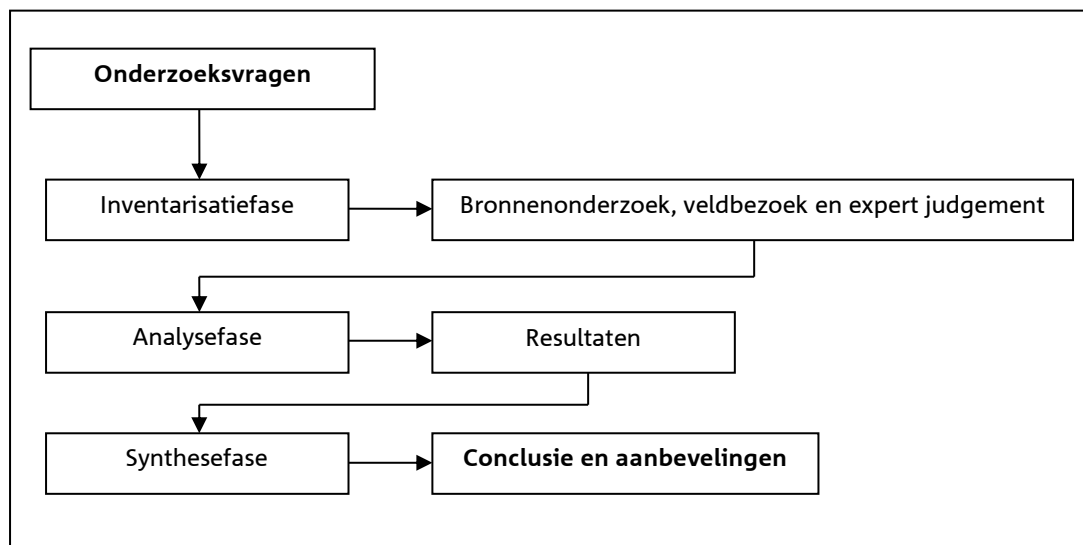

Fig. 1: Schematische weergave onderzoeksmethodiek.

3

PLANGEBIED & VOORGENOMEN ONTWIKKELINGEN

3.1 Plangebied huidige situatie

Het plangebied ligt in het buitengebied ten zuiden van de bebouwde kom van Zevenhuizen. Het onderzoeksgebied betreft twee locaties met funderingen van agrarische schuren, bomen, verharding en een achterliggende weide aan de Veldstreek 45 te Zevenhuizen (fig. 2, 3 en 4 en foto-impressie bijlage I).

3.2 Beschrijving voorgenomen ontwikkelingen toekomstige situatie

Gepland staat de funderingen van de schuren te slopen en waar nodig grijs en groen te verwijderen ten aanzien van vervangende nieuwbouw op dezelfde locatie. De daaruit voortvloeiende activiteiten zijn het amoveren van de verhardingen, waar nodig verwijderen van grijs en groen rondom de gebouwen, vlaktrekken van de gronden en het nieuwbouwen van een woning met schuur. In de achterliggende weide vinden geen activiteiten plaats.

In figuur 2 wordt de globale situering van het plangebied weergegeven (rode arcering). In figuur 3 en 4 volgt een verdere uitzooming van het plangebied (rode arcering) in de omgeving en regio. Foto's van het plangebied zijn opgenomen in bijlage I.

Fig. 2: Globale situering plangebied / onderzoeksgebied (rode arcering, bron: PDok).

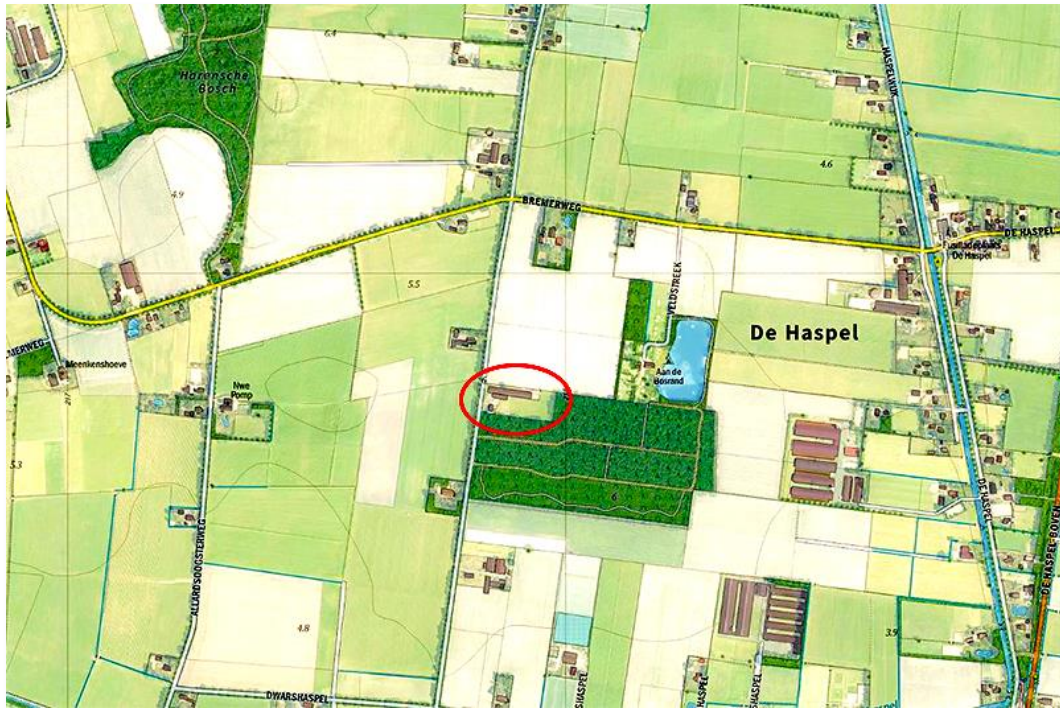

Fig. 3: Globale situering plangebied (rode arcering) versus directe omgeving (bron: PDok).

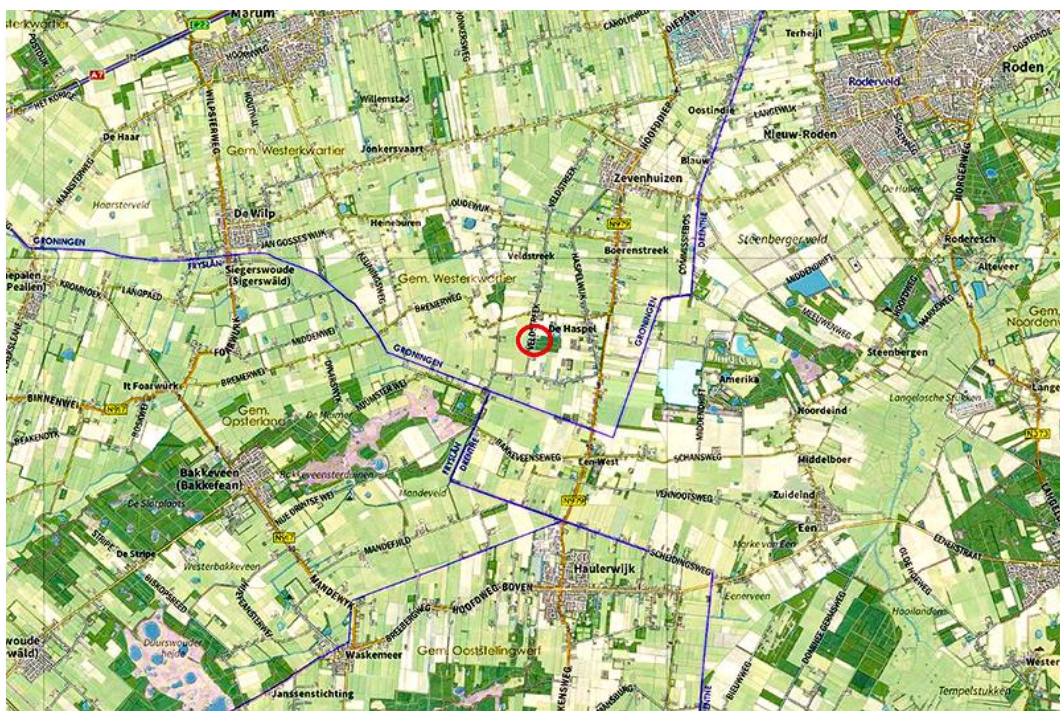

Fig. 4: Globale situering plangebied (rode arcering) versus regio (bron: PDok).

4

NATUURWAARDENONDERZOEK

In dit hoofdstuk zijn de (potentiële) aan- of afwezigheid van de onderzochte plant- en diersoorten in het onderzoeksgebied onderbouwd. De relevante soorten zijn nader toegelicht.

4.1 Veldbezoek

Tijdens het veldbezoek is een oriënterende inventarisatie uitgevoerd van de (potentie van) aanwezige beschermde soorten Wnb in en rond het plangebied, met de nadruk op de niet vrijgestelde beschermde soorten Wnb. De waarnemingscondities waren gunstig voor het uitvoeren van oriënterend ecologisch veldonderzoek. Het onderzoek is uitgevoerd tijdens gunstig weer, de bodemvegetatie was zichtbaar en het was droog met weinig wind. Door het toepassen van expert judgement (§2.4), is de onderzoeksdatum representatief voor oriënterend ecologisch onderzoek naar de aanwezigheid van alle beschermde plant- en diersoorten onder de Wnb in en rond het plangebied. Er is een goed beeld verkregen van de aanwezige en in potentie te verwachten beschermde soorten Wnb in het plangebied.

Tabel 1: Waarnemingscondities veldbezoek

Datum	Begintijd	Eindtijd	Weersomstandigheden
2 februari 2023	09:00	10:30	Wind 2B, bewolking 8/8, droog, 6°C

4.2 Flora

In het onderzoeksgebied zijn de volgende biotopen (CBS, 2005) aangetroffen:

- 410: Graslanden;
- 521: Erven, volkstuinten en moestuinten.

De onderzoeksdatum is niet geheel representatief voor onderzoek naar plantensoorten. Desondanks is door het toepassen van expert judgement een goed beeld verkregen van de te verwachten soorten in het onderzoeksgebied. In het onderzoeksgebied zijn alleen algemene plantensoorten van het agrarische buitengebied aangetroffen en te verwachten van het agrarische buitengebied. Ontheffingsplichtige of rode lijst plantensoorten binnen de Wnb zijn niet aangetroffen in het onderzoeksgebied tijdens het veldonderzoek en worden gezien de terreingesteldheid, aangetroffen soortensamenstelling en bekende verspreidingsgegevens ook niet verwacht.

4.3 Grondgebonden Zoogdieren

Vrijgestelde soorten

In het onderzoeksgebied zijn incidenteel foeragerende algemene grondgebonden zoogdiersoorten te verwachten, zoals huisspitsmuis, veldmuis, rosse woelmuis, bruine rat, konijn, haas en egel.

Ontheffingsplichtige soorten

Het onderzoeksgebied wordt potentieel als foerageergebied gebruikt door de steenmarter. Omdat de schuren reeds gesloopt zijn, zijn vaste rust- en voortplantingsplaatsen van de steenmarter op dit moment geheel uit te sluiten. Er zijn geen (sporen van) vaste rust- of voortplantingsplaatsen van overige ontheffingsplichtige soorten grondgebonden zoogdieren aangetroffen en dezen worden vanwege de terreingesteldheid, ligging en afwezigheid sporen ook niet verwacht.

4.4 Vleermuizen

In Tabel 2 is weergegeven welke combinatie van soorten en functies (potentieel) voorkomen in het onderzoeksgebied / plangebied.

Potentiële verblijfplaatsen

Verblijfplaatsen bevinden zich in donkere en voor vleermuizen bereikbare ruimten in boomholten, huizen, kelders etc. De schuren zijn reeds gesloopt waardoor geen openingen zijn aangetroffen die geschikt kunnen zijn voor vleermuizen om te gebruiken als toegang tot verblijfplaatsen (tabel 2).

Potentiële vliegroutes

Van veel vleermuissoorten is bekend dat zij gedurende lange tijd gebruik kunnen maken van dezelfde ruimtelijke structuren voor oriëntatie en via deze verbindungselementen van hun verblijfplaats naar de foerageergebieden trekken en vice versa. Vanwege dit traditiegetrouwe gedrag van vleermuizen vormen bepaalde lijnvormige structuren (bv. rijen woningen, watergangen, rijen bomen en singels) een belangrijk onderdeel van een vliegroute. In het onderzoeksgebied zijn doorlopende lijnvormige elementen aangetroffen die kunnen dienen als vliegroute voor vleermuizen. De aanwezige bomen achterop het terrein in de bosrand, vormen lijnvormige elementen en worden potentieel gebruikt als vliegroute door vleermuizen (tabel 2).

Potentieel foerageergebied

Vleermuizen foerageren op locaties waar insecten aanwezig zijn, bijvoorbeeld langs randen van bossen en bomenrijen, bij lantaarnpalen, bij veehouderijen of boven open terreinen of water. Verwacht wordt dat het onderzoeksgebied deel uitmaakt van foerageroutes, -gebieden van vleermuizen (tabel 2).

Tabel 2: De potentieel voorkomende vleermuizen en aanwezige functies in en rond het onderzoeksgebied.

	Zomerverblijfplaats	Kraamverblijfplaats	Paarverblijfplaats	Winterverblijfplaats	Vliegroute	Foerageerroute
Rosse vleermuis						X
Laatvlieger					X	X
Gewone dwergvleermuis					X	X
Ruige dwergvleermuis					X	X
Kleine dwergvleermuis					X	X
Gewone grootoorvleermuis					X	X

X = potentieel aanwezig

4.5 Vogels

Aangezien dit natuurwaardenonderzoek een quickscan betreft, is geen volledige broedvogelinventarisatie uitgevoerd. Op basis van het uitgevoerde veldbezoek in combinatie met de terreingesteldheid, bekende verspreidingsgegevens en expert judgement is echter wel een goede uitspraak te doen over de te verwachten soorten.

Jaarrond beschermde nesten

Het onderzoeksgebied en groenstructuren zijn audiovisueel afgezocht op de aanwezigheid van (sporen van) vogelsoorten met jaarrond beschermde nesten. Tijdens het veldbezoek zijn geheel geen (sporen, rust- of verblijfplaatsen van) vogelsoorten met jaarrond beschermde nesten aangetroffen. Door de afwezigheid van zicht- en geluidswaarnemingen, sporen, nesten, uitwerpselen etc. tijdens het veldbezoek, vormt het deel van het onderzoeksgebied waar de voorgenomen ontwikkelingen gepland staan, verder ook geen essentieel leefgebied van vogelsoorten met jaarrond beschermde nesten. De achterliggende weide binnen het plangebied vormt potentieel essentieel foerageergebied voor kerkuil en steenuil.

Jaarrond beschermd functioneel leefgebied

Het onderzoeksgebied is audiovisueel afgezocht op de aanwezigheid van (sporen van) vogelsoorten met jaarrond beschermd functioneel leefgebied. Tijdens het veldbezoek zijn geen (sporen, rust- of verblijfplaatsen van) vogelsoorten met jaarrond beschermd functioneel leefgebied aangetroffen en deze worden gezien de terreingesteldheid ook niet verwacht in het plangebied.

Overige broedvogels

Gezien de terreingesteldheid worden in het onderzoeksgebied verder alleen functies van algemene broedvogels van het buitengebied verwacht.

4.6 Amfibieën, reptielen en vissen

Vanwege de terreingesteldheid en situering van het onderzoeksgebied ten opzichte van omliggende wateren, kunnen incidenteel foeragerende exemplaren van de bruine kikker, gewone pad en bastaardkikker worden verwacht. Gezien de terreingesteldheid en verspreidingsgegevens worden geen ontheffingsplichtige beschermde soorten amfibieën, reptielen of vissen verwacht in of direct rond het onderzoeksgebied.

4.7 Dagvlinders, libellen, overige insecten en ongewervelde

De onderzoeksdatum is niet geheel representatief voor onderzoek naar dagvlinders, libellen en overige insecten en ongewervelde. Desondanks is door het toepassen van expert judgement een goed beeld verkregen van de te verwachten soorten in het onderzoeksgebied. In het onderzoeksgebied zijn geen beschermde soorten dagvlinders, libellen, overige insecten en ongewervelde aangetroffen. Gezien de terreingesteldheid, ligging en verspreidingsgegevens, worden in en rond het onderzoeksgebied ook geen beschermde soorten uit deze soortgroepen verwacht.

5

EFFECTENTOETSING SOORTBESCHERMING

Op basis van de onderzoeksresultaten en de te verwachten effecten van de voorgenomen ontwikkelingen is een toetsing aan de soortbescherming Wnb uitgevoerd. De voorgenomen ontwikkelingen (§3.2) kunnen potentieel overtreding van de onderstaande verbodsbepalingen van Hoofdstuk 3 Wnb inhouden.

Wettelijk kader Wet natuurbescherming: Hoofdstuk 3. Soorten

§3.1. Beschermingsregime soorten Vogelrichtlijn. Artikel 3.1

1. Het is verboden opzettelijk van nature in Nederland in het wild levende vogels van soorten als bedoeld in artikel 1 van de Vogelrichtlijn te doden of te vangen.
2. Het is verboden opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren van vogels als bedoeld in het eerste lid te vernielen of te beschadigen, of nesten van vogels weg te nemen.
3. Het is verboden eieren van vogels als bedoeld in het eerste lid te rapen en deze onder zich te hebben.
4. Het is verboden vogels als bedoeld in het eerste lid opzettelijk te storen.
5. Het verbod, bedoeld in het vierde lid, is niet van toepassing indien de storing niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de desbetreffende vogelsoort.

§3.2. Beschermingsregime soorten Habitatsrichtlijn. Artikel 3.5

1. Het is verboden in het wild levende dieren van soorten, genoemd in bijlage IV, onderdeel a, bij de Habitatrichtlijn, bijlage II bij het Verdrag van Bern of bijlage I bij het Verdrag van Bonn, in hun natuurlijk verspreidingsgebied opzettelijk te doden of te vangen.
2. Het is verboden dieren als bedoeld in het eerste lid opzettelijk te verstoren.
3. Het is verboden eieren van dieren als bedoeld in het eerste lid in de natuur opzettelijk te vernielen of te rapen.
4. Het is verboden de voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren als bedoeld in het eerste lid te beschadigen of te vernielen.
5. Het is verboden planten van soorten, genoemd in bijlage IV, onderdeel b, bij de Habitatrichtlijn of bijlage I bij het Verdrag van Bern, in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te onwortelen of te vernielen.

§3.3. Beschermingsregime andere soorten. Artikel 3.10

1. Onverminderd artikel 3.5, eerste, vierde en vijfde lid, is het verboden:
 - a. in het wild levende zoogdieren, amfibieën, reptielen, vissen, dagvlinders, libellen en kevers van de soorten, genoemd in de bijlage, onderdeel A, bij deze wet, opzettelijk te doden of te vangen;
 - b. de vaste voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren als bedoeld in onderdeel a opzettelijk te beschadigen of te vernielen, of
 - c. vaatplanten van de soorten, genoemd in de bijlage, onderdeel B, bij deze wet, in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te onwortelen of te vernielen.

5.1 Kwalificerende N2000 Habitat- en Vogelrichtlijnsoorten

In het op ca. 1500 meter afstand westelijk gesitueerde dichtstbijzijnde N2000 gebied Bakkeveense Duinen (fig 5) zijn geen beschermde Habitat- en Vogelrichtlijnsoorten aangewezen. Hierdoor zijn de aangewezen soorten getoetst van het volgende dichtstbijzijnde N2000 gebied, het Leekstermeergebied. Buiten de externe invloedssfeer op een afstand van ca. 9 kilometer noordoostelijk van het plangebied ligt het N2000 Leekstermeergebied (figuur 5). Het N2000 aanwijzingsbesluit is weergegeven in bijlage II. Met behulp van de effectenindicator van het Ministerie kan een oriëntatie worden uitgevoerd naar potentiële (significante) negatieve effecten op kwalificerende soorten door bepaalde activiteiten. De effectenindicator geeft informatie over de meest voorkomende storingsfactoren en de gevoeligheid hiervoor van de aangewezen beschermde Habitat- en Vogelrichtlijnsoorten. In figuur 6 zijn de resultaten van de effectenindicator en daarmee de potentiële optredende storingsfactoren voor het betreffende Natura2000 gebied opgenomen ten aanzien van de activiteit woningbouw. In deze paragraaf wordt verder ingegaan op de eventuele effecten die de geplande ruimtelijke ontwikkelingen kunnen hebben op de kwalificerende Habitat- en Vogelrichtlijnsoorten van het dichtstbijzijnde N2000 gebied.

Effectenbeoordeling potentiële storingsfactoren N2000

Vanwege de aard van de voorgenomen ontwikkelingen en de ligging / terrein-gesteldheid van het plangebied kunnen de volgende negatieve effecten op kwalificerende N2000 soorten door de effectenindicator opgesomde storingsfactoren worden uitgesloten.

Oppervlakteverlies (1) en versnippering (2)

Het plangebied ligt niet binnen de begrenzing van een beschermd N2000 gebied. Uit het natuurwaardenonderzoek blijkt dat de kwalificerende Habitat- en Vogelrichtlijnsoorten niet zijn aangetroffen of te verwachten zijn in het plangebied. Vanwege de voorgenomen ontwikkelingen treedt geen oppervlakteverlies of versnippering op omdat het plangebied buiten de N2000 begrenzing ligt.

Fig. 5: Globale begrenzing plangebied (rode arcering) versus omliggende N2000-gebieden (gele

arcering. Bron: PDok).

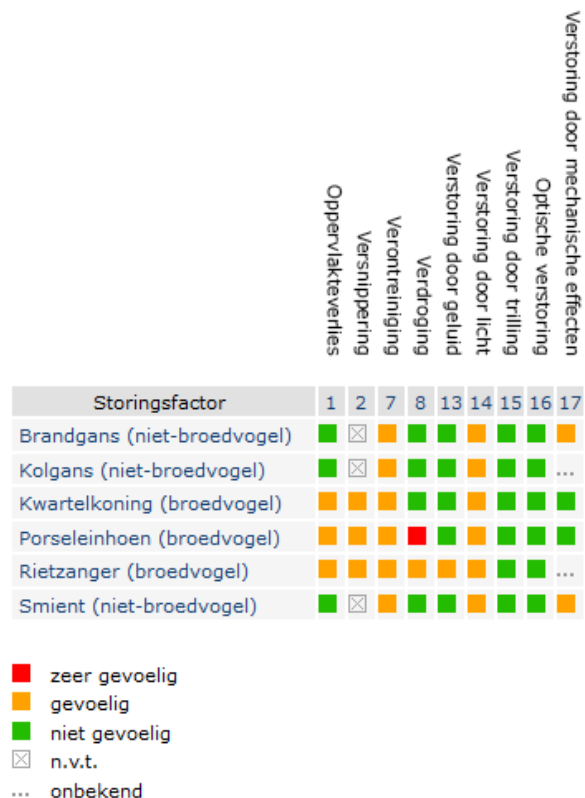

Fig. 6: Potentieel optredende storingsfactoren op beschermde Habitat- en Vogelrichtlijnsoorten Natura2000 door activiteit woningbouw (bron: www.synbiosys.alterra.nl).

Verontreiniging (7)

Verontreiniging heeft meestal betrekking op afstroming van water ('run-off') met daarin bijvoorbeeld zware metalen, organische stoffen of strooizout. Het plangebied ligt niet binnen de begrenzing van een beschermd N2000 gebied. Door de voorgenomen ontwikkelingen komen geen verhoogde concentraties gebieds-, ecosysteem vreemde stoffen vrij. Er wordt gewerkt conform de reguliere wettelijke normen, waardoor negatieve effecten als gevolg van verontreiniging op kwalificerende soorten niet aan de orde zijn. Dit aspect wordt derhalve niet verder in deze effectenbeoordeling meegenomen.

Verdroging (8)

Door de voorgenomen ontwikkelingen treedt geen verandering op in lokale en regionale kweldruk aangezien het grondwaterpeil onveranderd blijft ten opzichte van de huidige situatie. Er zijn geen veranderingen in de grondwaterhuishouding. Negatieve effecten op kwalificerende soorten als gevolg van verdroging zijn daardoor uit te sluiten. Dit aspect wordt derhalve niet verder in deze effectenbeoordeling meegenomen.

Verstoring door geluid (13), licht (14), trilling (15), optische verstoring (16) en mechanische effecten (17)

Het plangebied ligt niet binnen de begrenzing van een beschermd N2000 gebied. Uit het natuurwaardenonderzoek blijkt dat de kwalificerende soorten niet zijn aangetroffen of te verwachten zijn in het plangebied. Gezien de afstand van het plangebied tot het N2000 gebied en de ligging, wordt het onwaarschijnlijk geacht dat de voorgenomen ontwikkelingen leiden tot negatieve effecten op de instandhoudingsdoelen van kwalificerende Habitat- en Vogelrichtlijnsoorten. Gezien de beperkte lokale aard van de activiteiten die gepaard gaan met de voorgenomen ontwikkelingen, kunnen nadelige effecten door geluid, licht, trilling, optische verstoring of verstoring door mechanische effecten worden uitgesloten.

Cumulatieve effecten

Voor zover bekend, is er ten aanzien van de voorgenomen ontwikkelingen, op dit moment geen sprake van cumulatieve effecten.

5.2 Flora, dagvlinders, libellen, reptielen, vissen, overige insecten en ongewervelde

Uit de resultaten van het natuurwaardenonderzoek blijkt dat het voorkomen van beschermde ontheffingsplichtige soorten uit deze soortgroepen in het plangebied, vanwege de terreingesteldheid, situering van het plangebied en verspreidingsgegevens, redelijkerwijs kan worden uitgesloten. Negatieve effecten op soorten uit deze soortgroepen, zijn daarmee redelijkerwijs uit te sluiten. De voorgenomen ontwikkelingen houden voor deze soortgroepen dan ook geen overtreding in van de verbodsbepalingen uit de Wnb.

5.3 Amfibieën en grondgebonden zoogdieren

Vrijgestelde soorten

Door de voorgenomen ontwikkelingen zijn er mogelijk tijdelijk negatieve effecten op de foerageermogelijkheden van algemene amfibieën en grondgebonden zoogdieren. Voor algemene amfibieën en grondgebonden zoogdieren geldt bij ruimtelijke ontwikkelingen vrijstelling van de verboden zoals opgenomen in artikel 3.10 Wnb.

Ontheffingsplichtige soorten

In het plangebied zijn gezien de resultaten uit het natuurwaardenonderzoek alleen foerageerfuncties van de ontheffingsplichtige steenmarter te verwachten. Overige ontheffingsplichtige soorten amfibieën of grondgebonden zoogdieren worden gezien de terreingesteldheid, ligging, verspreidingsgegevens en onderzoeksresultaten niet verwacht. De voorgenomen ontwikkelingen houden voor deze soorten dan ook geen overtreding in van de verbodsbepalingen uit de Wnb.

Steenmarter

Het plangebied wordt potentieel gebruikt als foerageergebied door de steenmarter. Gezien de hoeveelheid alternatief foerageergebied in de directe omgeving van het plangebied worden door de voorgenomen ontwikkelingen geen negatieve effecten verwacht op de foerageermogelijkheden van deze soort. De voorgenomen ontwikkelingen houden qua foerageergebied voor de steenmarter geen overtreding in van de verbodsbepalingen uit de Wnb.

5.4 Vleermuizen

In Tabel 3 is weergegeven op welke in het onderzoeksgebied potentieel voorkomende combinatie van soortfuncties mogelijk negatieve effecten te verwachten zijn. Uit de resultaten van het natuurwaardenonderzoek blijkt dat in het plangebied, vaste rust- of verblijfplaatsfuncties van vleermuizen zijn uitgesloten. Vliegroutes van vleermuizen zijn potentieel in de bosrand achter op het terrein. Op de achterliggende weide en bosrand vinden echter geen activiteiten plaats. De voorgenomen ontwikkelingen houden voor wat betreft vaste rust- of verblijfplaatsfuncties en vliegroutes van vleermuizen dan ook geen overtreding in van de verbodsbepalingen uit de Wnb.

Het plangebied wordt verder potentieel gebruikt door vleermuizen als foerageerroute en -gebied. Gezien de hoeveelheid alternatief foerageergebied in de directe omgeving, wordt door de voorgenomen ontwikkelingen geen negatieve effecten verwacht op de foerageermogelijkheden van vleermuizen. De voorgenomen ontwikkelingen houden voor wat betreft foerageerroutes en -gebieden van vleermuizen dan ook geen overtreding in van de verbodsbepalingen uit de Wnb.

Tabel 3: De potentieel voorkomende combinatie van soortfuncties in en rond het plangebied en mogelijke negatieve effecten.

	Zomerverblijfplaats	Kraamverblijfplaats	Paarverblijfplaats	Winterverblijfplaats	Vliegroute	Foerageerroute
Rosse vleermuis						X
Laatvlieger					X	X
Gewone dwergvleermuis					X	X
Ruige dwergvleermuis					X	X
Kleine dwergvleermuis					X	X
Gewone grootoorvleermuis					X	X

X = potentieel aanwezig

 = Negatief effect niet te verwachten

 = Negatief effect op dit moment niet uitgesloten

5.5 Vogels

Alle broedvogels zijn gedurende hun broedseizoen beschermd en mogen in deze periode niet verstoord of geschaad worden. Als broedseizoen wordt gehanteerd: periode van nestbouw, periode van broed op de eieren en de periode dat de jongen op het nest gevoerd worden.

Jaarrond beschermde nesten

Uit de resultaten van het natuurwaardenonderzoek blijkt dat in het deel van het plangebied waar activiteiten plaats vinden, geen vogelsoorten met jaarrond beschermde nesten worden verwacht.

Er worden door de voorgenomen ontwikkelingen tevens geen negatieve effecten verwacht op essentieel leefgebied van vogelsoorten met jaarrond beschermde nesten. De voorgenomen ontwikkelingen houden voor deze soortgroep dan ook geen overtreding in van de verbodsbepalingen uit de Wnb.

Jaarrond beschermd functioneel leefgebied

In het onderzoeksgebied zijn geen vogelsoorten met jaarrond beschermd functioneel leefgebied aangetroffen en deze worden gezien de terreingesteldheid ook niet verwacht. De voorgenomen ontwikkelingen houden voor deze soortgroep dan ook geen overtreding in van de verbodsbepalingen uit de Wnb.

Overige broedvogels

Gezien de terreingesteldheid, worden in het onderzoeksgebied verder alleen functies van algemene broedvogels van het buitengebied verwacht.

6

EFFECTENTOETSING GEBIEDSBESCHERMING

Op basis van de onderzoeksresultaten en de te verwachten effecten van de voorgenomen ontwikkelingen is een toetsing aan de gebiedsbescherming Wnb, NNN beleid en beschermde houtopstanden Wnb uitgevoerd. Hierdoor is inzichtelijk gemaakt of door de voorgenomen ontwikkelingen mogelijk negatieve effecten te verwachten zijn op beschermde N2000 en NNN gebieden of beschermde houtopstanden en of hiervoor een passende beoordeling, danwel een ontheffing / vrijstelling / kapmelding in het kader van de Wnb of NNN vereist is.

6.1 Effectentoetsing Habitattypen N2000 Wnb

In een oriënterende toetsing aan de gebiedsbescherming Wnb dient nagegaan te worden of het optreden van (significante) negatieve effecten op aangewezen Habitattypen door activiteiten en ontwikkelingen in of nabij N2000 gebieden al dan niet met zekerheid kunnen worden uitgesloten. In sommige situaties dienen ook ruimtelijke ontwikkelingen buiten de begrenzing van deze gebieden getoetst te worden op mogelijke schadelijke uitstralende effecten, de zogeheten 'externe werking'.

Enigzins binnen de externe invloedsfeer op een afstand van ca. 1500 meter oostelijk van het plangebied ligt het N2000-gebied Bekkeveense Duinen (gele arcering figuur 5). Het N2000 aanwijzingsbesluit is weergegeven in bijlage II. Met behulp van de effectenindicator van het Ministerie van EZ, kan een oriëntatie worden uitgevoerd naar potentiële (significante) negatieve effecten op kwalificerende Habitattypen door bepaalde activiteiten. De effectenindicator geeft informatie over de meest voorkomende storingsfactoren en de gevoeligheid hiervoor van de aangewezen beschermde Habitattypen. In figuur 7 zijn de resultaten van de effectenindicator en daarmee de potentiële optredende storingsfactoren voor het Natura2000 gebied opgenomen ten aanzien van de activiteit woningbouw. In deze paragraaf wordt verder ingegaan op de eventuele effecten die de geplande ruimtelijke ontwikkelingen kunnen hebben op de kwalificerende Habitattypen van het N2000 gebied.

Effectenbeoordeling potentiële storingsfactoren N2000

Vanwege de aard van de voorgenomen ontwikkelingen en de ligging / terrein-gesteldheid van het plangebied kunnen de volgende negatieve effecten op kwalificerende N2000 Habitattypen door de storingsindicator opgesomde storingsfactoren worden uitgesloten.

Oppervlakteverlies (1) en versnippering (2)

Het plangebied ligt niet binnen de begrenzing van een beschermd N2000 gebied. Uit het natuurwaardenonderzoek blijkt dat de kwalificerende Habitattypen niet zijn aangetroffen of te verwachten zijn in het plangebied. Hierdoor treedt vanwege de geplande werkzaamheden geen oppervlakteverlies of versnippering op. Deze aspecten worden derhalve niet verder in deze effectenbeoordeling meegenomen.

Verontreiniging (7)

Verontreiniging heeft meestal betrekking op afstroming van water ('run-off') met daarin bijvoorbeeld zware metalen, organische stoffen of strooizout. Het plangebied ligt niet binnen de begrenzing van een beschermd N2000 gebied.

Uit het natuurwaardenonderzoek blijkt dat de kwalificerende Habitattypen niet zijn aangetroffen of te verwachten zijn in het plangebied. Door de voorgenomen ontwikkelingen komen geen verhoogde concentraties gebieds-, ecosysteem vreemde stoffen vrij. Er wordt gewerkt volgens de reguliere wettelijke normen, waardoor negatieve effecten als gevolg van verontreiniging op kwalificerende Habitattypen niet aan de orde zijn. Dit aspect wordt derhalve niet verder in deze effectenbeoordeling meegenomen.

Storingsfactor	1	2	7	8	13	14	15	16	17
Stuifzandheiden met struikhei	gevoelig	gevoelig	gevoelig	niet gevoelig	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	gevoelig	gevoelig
Binnenlandse kraaiheibegroeiingen	gevoelig	gevoelig	gevoelig	niet gevoelig	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	gevoelig	gevoelig
Zandverstuivingen	gevoelig	gevoelig	gevoelig	niet gevoelig	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	gevoelig	gevoelig
Zwakgebufferde vennen	gevoelig	gevoelig	gevoelig	zeer gevoelig	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	gevoelig	gevoelig
Zure vennen	gevoelig	gevoelig	gevoelig	zeer gevoelig	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	gevoelig	gevoelig
Vochtige heiden	gevoelig	gevoelig	gevoelig	zeer gevoelig	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	gevoelig	gevoelig
Droge heiden	gevoelig	gevoelig	gevoelig	niet gevoelig	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	gevoelig	gevoelig
*Heischrale graslanden	gevoelig	gevoelig	gevoelig	niet gevoelig	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	gevoelig	gevoelig
*Actieve hoogvenen	gevoelig	gevoelig	gevoelig	zeer gevoelig	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	gevoelig	gevoelig
Pioniervegetaties met snavelbiezen	gevoelig	gevoelig	gevoelig	zeer gevoelig	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	gevoelig	gevoelig

zeer gevoelig

gevoelig

niet gevoelig

n.v.t.

... onbekend

Fig.7: Potentieel optredende storingsfactoren op beschermde Habitattypen Natura2000 door activiteit woningbouw (bron: synbiosys.alterra.nl).

Verdroging (8)

Door de voorgenomen ontwikkelingen treedt geen verandering op in lokale en regionale kweldruk aangezien het grondwaterpeil onveranderd blijft ten opzichte van de huidige situatie. Er zijn geen veranderingen in de (grond)waterhuishouding. Negatieve effecten op kwalificerende Habitattypen als gevolg van verdroging zijn daardoor uit te sluiten. Dit aspect wordt derhalve niet verder in deze effectenbeoordeling meegenomen.

Verstoring door optische verstoring (16) en mechanische effecten (17)

Het plangebied ligt niet binnen de begrenzing van een beschermd N2000 gebied. Uit het natuurwaardenonderzoek blijkt dat de kwalificerende Habitattypen niet zijn aangetroffen of te verwachten zijn in het plangebied. Habitattypen zijn niet gevoelig voor verstoring door licht, geluid of trilling. Gezien de afstand van het plangebied ten opzichte van het N2000-gebied, de beperkte lokale activiteiten die gepaard gaan met de voorgenomen ontwikkelingen en de ligging van het plangebied, kunnen nadelige effecten door geluid, licht, trilling, optische verstoring of verstoring door mechanische effecten worden uitgesloten. Dit aspect wordt derhalve niet verder in deze effectenbeoordeling meegenomen.

Cumulatieve effecten

Voor zover bekend, is ten aanzien van de voorgenomen ontwikkelingen geen sprake van cumulatieve effecten.

6.2 Beschermde Houtopstanden Wnb

In de Wnb zijn bomen, bossen, houtwallen, heester- en struikhagen, struwelen en beplantingen van bosplantsoenen beschermd als:

- de houtopstand buiten de 'bebouwde kom Wet natuurbescherming' ligt;
- de houtopstand groter is dan 10 are (1.000 m²);
- het om bomen gaat in een rijbeplanting van meer dan 20 bomen.

Het plangebied ligt buiten de bebouwde kom, maar er worden geen houtopstanden gekapt groter dan 10 are, of bomen gekapt uit een rijbeplanting van meer dan 20 bomen. Hierdoor zijn negatieve effecten op beschermde houtopstanden of een overtreding van de Wnb voor wat betreft het kappen of verwijderen van beschermde houtopstanden uitgesloten. De gemeentelijke kapverordening kan wel van toepassing zijn.

6.3 Effectentoetsing NNN beleid

Het Natuurnetwerk Nederland (NNN), voorheen de Ecologische Hoofdstructuur (EHS), is een Nederlands netwerk van bestaande en nieuw aan te leggen natuurgebieden. De provincies zijn verantwoordelijk voor de begrenzing en de ontwikkeling van dit natuurnetwerk. Het plangebied ligt niet binnen of in de nabijheid van het NNN (fig. 8). Er zijn in het plangebied geen beheertypen aangewezen. Als gevolg van de geplande ontwikkelingen is er geen afname van NNN areaal en er wordt niet binnen de NNN begrenzing gewerkt. Gezien de afstand van het plangebied ten opzichte van omliggende NNN gebieden, de beperkte lokale activiteiten die gepaard gaan met de voorgenomen ontwikkelingen en de situering van het plangebied, kunnen nadelige effecten door geluid, licht, trilling, optische verstoring of verstoring door mechanische effecten worden uitgesloten.

De voorgenomen ontwikkelingen veroorzaken daarmee geen negatieve effecten op de samenhang en kwaliteit van de bestaande flora en fauna, natuur-, bos- en landschapselementen en gebieden die aangewezen zijn voor groene en blauwe nieuwe natuur. Negatieve effecten op de wezenlijke kenmerken en waarden van de NNN gebieden, zijn daarmee uitgesloten. De voorgenomen ontwikkelingen passen daarnaast binnen de gewenste ontwikkelingen in het buitengebied van de provincie Groningen.

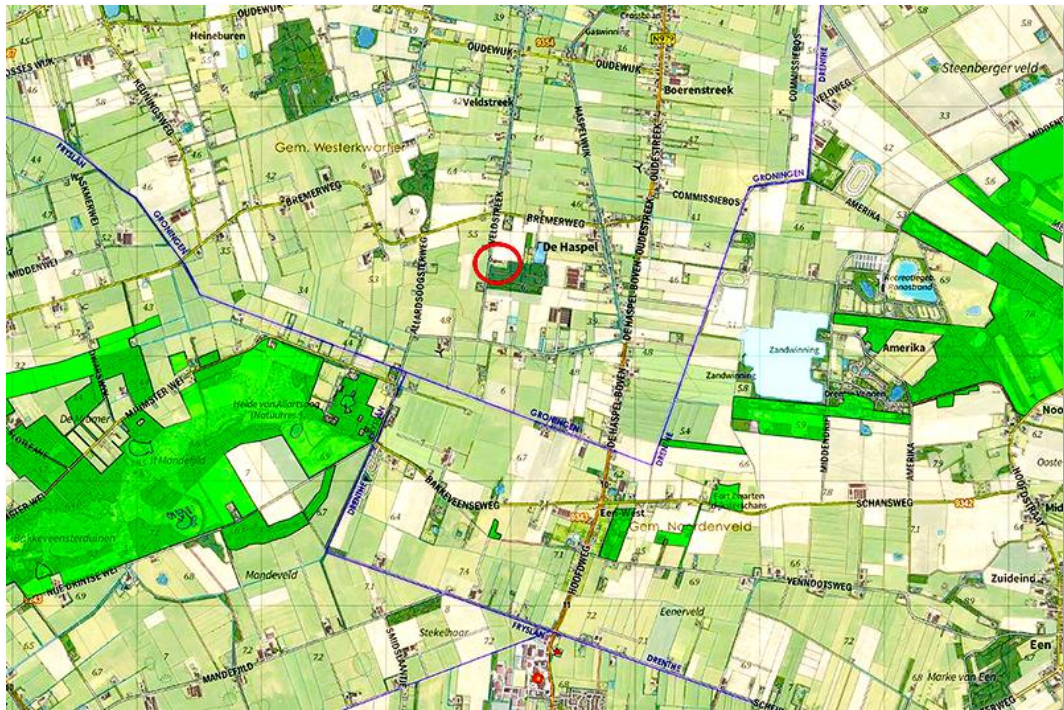

Fig. 8: Plangebied (rode arcering) versus omliggende NNN gebieden (groene arcering. Bron: PDok).

7

CONCLUSIES & AANBEVELINGEN

EcoMilieu Advies heeft in opdracht van Provestion B.V. een ecologische quickscan natuurtoets uitgevoerd inzake de onderbouwing voor ruimtelijke planvorming op locatie Veldstreek 45 te Zevenhuizen, gemeente Westerkwartier, provincie Groningen. Het plangebied ligt in het buitengebied ten zuiden van de bebouwde kom van Zevenhuizen. Het onderzoeksgebied betreft funderingen van twee agrarische schuren, bomen, verharding en een achterliggende weide. Gepland staat de funderingen van de schuren te slopen en waar nodig grijs en groen te verwijderen ten aanzien van vervangende nieuwbouw op dezelfde locatie. De daaruit voortvloeiende activiteiten zijn het amoveren van de verhardingen, waar nodig verwijderen van grijs en groen rondom de gebouwen, vlaktrekken van de gronden en het nieuwbouwen van een woning met schuur. In de achterliggende weide vinden geen activiteiten plaats. Het plangebied ligt niet in het Groningse deel van het NNN en ligt op een afstand vanaf ca. 1500 meter ten opzichte van omliggende Natura2000 gebieden. In onderhavig rapport is een oriëntatie uitgevoerd aan gebieds- en soortbescherming in het kader van de Wnb en het NNN beleid.

7.1 Conclusies en aanbevelingen Soortbescherming Wnb

Uit de effectentoetsing Soortbescherming Wet natuurbescherming wordt geconcludeerd dat bij uitvoering van de voorgenomen ontwikkelingen negatieve effecten mogelijk zijn op:

- (Broed)vogels.

Er worden door de voorgenomen ontwikkelingen geen negatieve effecten verwacht op de overige beschermde ontheffingsplichtige soorten of aanwezige functies.

(Broed)vogels

Gedurende de werkzaamheden dient rekening te worden gehouden met het broedseizoen van vogels. Verstoring van broedgevallen van vogels dient ten alle tijde te worden voorkomen. Voor de in het plangebied te verwachten vogelsoorten kan hiermee rekening gehouden worden door werkzaamheden buiten de broedperiode uit te voeren. Voor het broedseizoen wordt geen standaardperiode gehanteerd, globaal wordt de periode half maart tot medio juli aangehouden. Hierbij dient rekening gehouden te worden met het feit dat veel vogels meerdere legfels per jaar kunnen hebben. Om te voorkomen dat vogels tot broeden komen binnen het plangebied kunnen voorbereidende maatregelen worden getroffen om het plangebied ongeschikt te maken.

Zorgplicht en vrijgestelde grondgebonden zoogdieren en amfibieën

Indien de planning het toelaat, kan schade aan de algemene vrijgestelde grondgebonden zoogdieren en amfibieën worden geminimaliseerd door werkzaamheden zoveel als mogelijk uit te voeren buiten de voortplantingsperiode februari t/m augustus. De minst schadelijke periode is de vorstvrije periode in september t/m november.

Wettelijk kader Wet natuurbescherming: Hoofdstuk 1. Algemene bepalingen

§1.3. Beschermingsmaatregelen algemeen. Artikel 1.11. (Zorgplicht)

Voor de Nederlandse soort- en gebiedsbescherming gelden tevens de algemene beschermingsmaatregelen van Artikel 1.11 van de Wet natuurbescherming:

1. Een ieder neemt voldoende zorg in acht voor Natura 2000-gebieden, bijzondere nationale natuurgebieden en voor in het wild levende dieren en planten en hun directe leefomgeving.
2. De zorg, bedoeld in het eerste lid, houdt in elk geval in dat een ieder die weet of redelijkerwijs kan vermoeden dat door zijn handelen of nalaten nadelige gevolgen kunnen worden veroorzaakt voor een Natura 2000-gebied, een bijzonder nationaal natuurgebied of voor in het wild levende dieren en planten:
 - a. dergelijke handelingen achterwege laat, dan wel,
 - b. indien dat achterwege laten redelijkerwijs niet kan worden gevergd, de noodzakelijke maatregelen treft om die gevolgen te voorkomen, of
 - c. voor zover die gevolgen niet kunnen worden voorkomen, deze zoveel mogelijk beperkt of ongedaan maakt.
3. Het eerste lid is niet van toepassing op handelen of nalaten in overeenstemming met het bij of krachtens deze wet of de Visserijwet 1963 bepaalde.

7.2 Conclusies bescherming Gebieden en houtopstanden Wnb en NNN

Gebiedsbescherming Wet natuurbescherming

Enigzins binnen de externe invloedsfeer op een afstand van ca. 1500 meter oostelijk van het plangebied ligt het N2000 Drentsche Bakkeveense Duinen. Het plangebied ligt niet binnen de begrenzing van een beschermd N2000 gebied. Gezien de lokale aard van de voorgenomen ontwikkelingen en afstand ten opzichte van omliggende N2000 gebieden wordt het onwaarschijnlijk geacht dat de voorgenomen ontwikkelingen leiden tot negatieve effecten op kwalificerende Habitattypen van omliggende N2000 gebieden. Vervolgstappen in het kader van de Gebiedsbescherming Wet natuurbescherming zijn dan ook niet aan de orde.

Beschermde houtopstanden Wnb

Door de voorgenomen ontwikkelingen worden geen negatieve effecten op beschermde houtopstanden of een overtreding van de Wnb verwacht voor wat betreft het kappen of verwijderen van beschermde houtopstanden. Een overtreding van de Wnb voor wat beschermde houtopstanden is uitgesloten. De gemeentelijke kapverordening kan wel van toepassing zijn.

Natuurnetwerk Nederland beleid

Het plangebied ligt niet binnen de NNN begrenzing. Er is geen afname van NNN areaal en er wordt niet binnen de NNN begrenzing gewerkt. Door de voorgenomen ontwikkelingen zijn negatieve effecten op beschermde soorten of functies uit te sluiten. De voorgenomen ontwikkelingen veroorzaken daarmee geen negatieve effecten op de samenhang en kwaliteit van de bestaande flora en fauna, natuur-, bos- en landschapselementen en gebieden die aangewezen zijn voor groene en blauwe nieuwe natuur. Negatieve effecten op de wezenlijke kenmerken en waarden van de NNN gebieden, zijn daarmee uitgesloten. Vervolgstappen in het kader van het NNN beleid zijn dan ook niet aan de orde.

7.3 Aanbevelingen bovenwettelijke natuurinclusieve maatregelen

Bovenwettelijke maatregelen zijn natuurinclusieve inpassingsmaatregelen die wettelijk gezien niet verplicht zijn om een project te realiseren. Duurzaam behoud en ontwikkeling van de biodiversiteit in de ruimtelijke omgeving blijkt echter steeds belangrijker te zijn voor de mens. Vogels en vleermuizen zijn bijv. belangrijke biocontrollers (natuurlijke bestrijders) die plaagsoorten als de eikenprocessierupsen, muggen, slakken, wespen, muizen, ratten, etc. effectief en gratis bestrijden. Door tijdens ruimtelijke ontwikkelingen zoals renovatie en nieuwbouw met bijvoorbeeld eenvoudige duurzame houtbetonnen voorzieningen in of aan gebouwen natuurinclusief te bouwen, helpt u de natuur te verduurzamen, maar ook zeker de eigen omgeving plaagvrij en leefbaar te houden. Voor dit project kunnen o.a. de volgende natuurinclusieve aanbevelingen gedaan worden:

- Voor de beschermde huismus kunnen speciale dakpannen toegepast worden idpv vogelschroten of kunnen houtbetonnen nestkasten ingemetseld worden of aan de buitenmuur opgehangen worden.
- Voor de mezen (natuurlijke bestrijding eikenprocessierupsen) kunnen houtbetonnen nestkasten aan buitenmuren opgehangen worden.
- Voor steenuilen of kerkuilen (natuurlijke bestrijding eikenprocessierupsen, muizen en ratten), kan een nestkast opgehangen worden die kan dienen als rust- of nestplaats.
- Voor vleermuizen (natuurlijke bestrijding eikenprocessie(rups)vinders, muggen, etc.) kunnen houtbetonnen vleermuiskasten opgehangen worden of in buitenmuren worden gemetseld. Als vleermuizen via nokpannen of open stootvoegen in een spouwmuur kunnen komen via een kleine ruimte van 5 x 3 cm is dat beter dan een vleermuiskast. Vleermuizen kunnen 10-tallen vlinders van de eikenprocessierups eten per nacht, die vervolgens geen eieren meer kunnen afzetten op de bomen.
- Door bij een eventuele beplantingsplan, rekening te houden met de aanplant van rijkelijk bloeiende nectarhoudende bomen en struiken, kunnen de bovenstaande en andere biocontrollers naar uw perceel gelokt worden, om daar hun werk te doen en duurzaam verblijf te nemen.
- Voor de egel (bestrijding van slakken en insecten) is de aanplant van lage heesters van belang als vaste rust- en voortplantingsplaats.

Er zijn veel soorten natuurinclusieve maatregelen mogelijk. Voor een overzicht van de mogelijkheden om deze en andere natuurinclusieve maatregelen duurzaam in uw project in te passen, wordt doorverwezen naar de volgende links:

- <https://www.rvo.nl/onderwerpen/duurzaam-ondernemen/gebouwen/technieken-beheer-en-innovatie/natuurinclusief-bouwen>
- <https://www.arnhemklimaatbestendig.nl/wp-content/uploads/20190228-Natuurinclusief-bouwen-en-ontwerpen-TOE-Brochure-NIB-2018-v4.pdf>
- <https://www.waveka.nl>
- <https://www.vivara.nl>

GERAADPLEEGDE BRONNEN

- Dietz, C., O. von Helversen, D. Nill, 2011. Vleermuizen, alle soorten vleermuizen van Europa en Noordwest-Afrika. Tirion Natuur i.s.m. Zoogdierverseniging.
- Kapteyn, K., 1995. Vleermuizen in het landschap; Over hun ecologie, gedrag en verspreiding. Schuyt & Co Uitgevers en Importeurs BV/ Provincie Noord-Holland, Haarlem.
- Krijgsveld, K.L., *et al*, 2008. Verstoringsgevoeligheid van vogels: Update literatuurstudie naar de reacties van vogels op recreatie. Vogelbescherming Nederland.
- Lange, R., P. Twisk, A. van Winden & A. van Diepenbeek, 2003. Zoogdieren van West-Europa. Stichting Uitgeverij van de KNNV en VZZ i.s.m. Vereniging Natuurmonumenten.
- Limpens, H., K. Mostert & W. Bongers (red.), 1997. Atlas van de Nederlandse vleermuizen, Stichting Uitgeverij van de Koninklijke Nederlandse Natuurhistorische Vereniging, Utrecht.
- Ministerie van LNV, 2004. Besluit van de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit TRCJZ/2004/5727, houdende vaststelling van rode lijsten flora en fauna.
- Opzeeland, I. *et al*, 2007. Herrie onder water: Vissen en geluidsoverlast. De Levende Natuur, jaargang 108, nummer 2.
- Rijksdienst voor Ondernemend Nederland, 2014. Soortenstandaard Grote modderkruiper 2.0.
- Sierdsema, H., 1995. Broedvogels en beheer. Het gebruik van broedvogelgegevens in het beheer van bos- en natuurterreinen. SOVON-onderzoeksrapport 1995/04. Staatsbosbeheerrapport 1995-1.
- SOVON, 2002. Atlas van de Nederlandse broedvogels. Nederlands Natuurhistorisch Museum Naturalis, KNNV Uitgeverij en EIS-Nederland, Leiden.
- Sparreboom (red.), 1981. De amfibieën en reptielen van Nederland, België en Luxemburg.
- Twisk, P. *et al*, 2010. Veldgids Europese Zoogdieren. KNNV Uitgeverij en Zoogdierverseniging.
- Weeda, E.J., R. Westra, Ch. Westra & T. Westra, 1994. Nederlandse oecologische flora: wilde planten en hun relaties 1 t/m 5. KNNV Uitgeverij / IVN, Utrecht.

Websites:

- SOVON (www.sovon.nl).
- RAVON, Reptielen Amfibieën en Vissen Onderzoek Nederland. (www.ravon.nl).
- Rijkswaterstaat (www.rijkswaterstaat.nl).
- Zoogdierverseniging (www.zoogdierverseniging.nl).
- Wetten.Overheid (<https://wetten.overheid.nl>).

BIJLAGEN

BIJLAGE I: FOTO-IMPRESSIE PLANGEBIED

Plangebied

Plangebied

Plangebied

BIJLAGE II: N2000 AANWIJZINGSBESLUIT

Programmadirectie Natura 2000 | PDN/2013-017 | 017 Bakkeveense Duinen

Natura 2000-gebied Bakkeveense Duinen

De Staatssecretaris van Economische Zaken

Gelet op artikel 3, eerste lid, en artikel 4, vierde lid, van Richtlijn 92/43/EEG van de Raad van 21 mei 1992 inzake de instandhouding van de natuurlijke habitats en de wilde flora en fauna (PbEG L 206);

Gelet op het Uitvoeringsbesluit van de Commissie 2013/26/EU van 16 november 2012 op grond van Richtlijn 92/43/EEG van de Raad, tot vaststelling van een zesde bijgewerkte lijst van gebieden van communautair belang voor de Atlantische biogeografische regio (PbEU 2013, L 24/379);

Gelet op artikel 10a van de Natuurbeschermingswet 1998;

BESLUIT:

Artikel 1

1. Als speciale beschermingszone in de zin van artikel 4, vierde lid, van Richtlijn 92/43/EEG van de Raad van 21 mei 1992 inzake de instandhouding van de natuurlijke habitats en de wilde flora en fauna (PbEG L 206) wordt aangewezen: het op de bij dit besluit behorende kaart aangegeven gebied, bekend onder de naam: **Bakkeveense Duinen**.
2. De in het eerste lid bedoelde speciale beschermingszone is aangewezen voor de volgende natuurlijke habitattypen opgenomen in bijlage I van Richtlijn 92/43/EEG; prioritaire habitattypen zijn met een sterretje (*) aangeduid:

H2310	Psammofiele heide met <i>Calluna</i> en <i>Genista</i>
H2320	Psammofiele heide met <i>Calluna</i> en <i>Empetrum nigrum</i>
H2330	Open grasland met <i>Corynephorus</i> - en <i>Agrostis</i> -soorten op landduinen
H3160	Dystrofe natuurlijke poelen en meren
H4010	Noord-Atlantische vochtige heide met <i>Erica tetralix</i>

Artikel 2

1. Dit besluit gaat vergezeld van een Nota van toelichting inclusief bijlagen en een kaart die integraal deel uitmaken van dit besluit.
2. De in artikel 1 genoemde speciale beschermingszone vormt het Natura 2000-gebied **Bakkeveense Duinen**, waarvan de instandhoudingsdoelstelling in de zin van artikel 10a, tweede lid, van de Natuurbeschermingswet 1998 is opgenomen in de Nota van toelichting.

Artikel 3

1. De bekendmaking van dit besluit geschiedt in de Staatscourant.
2. Dit besluit treedt in werking op de dag na bekendmaking in de Staatscourant.

De Staatssecretaris van Economische Zaken,
w.g. Sharon A.M. Dijkema
d.d. 23 mei 2013

Bakkeveense Duinen (017)

Wijzigingen in de nota van toelichting behorende bij de aanwijzing van Bakkeveense Duinen (017) als Natura 2000-gebied (besluit van 23 mei 2013, PDN/2013-017)

In de 1^e subparagraaf van paragraaf 4.2 (Natura 2000-waarden waarvoor het gebied is aangewezen) worden de volgende wijzigingen aangebracht:

– De volgende tekst wordt ingevoegd tussen H2330 en H3160:

H3130 Oligotrofe tot mesotrofe stilstaande wateren met vegetatie behorend tot het *Littorelletalia uniflorae* en/of *Isoëto-Nanojuncetea*
Verkorte naam Zwakgebufferde vennen

– De volgende tekst wordt ingevoegd na H4010:

H4030 Droge Europese heide
Verkorte naam Droge heiden

H6230 *Soortenrijke heischrale graslanden op arme bodems van berggebieden (en van submontane gebieden in het binnenland van Europa)
Verkorte naam Heischrale graslanden

H7110 *Actief hoogveen
Verkorte naam Actieve hoogvenen

betreft het subtype:

H7110B *Actieve hoogvenen (*heideveentjes*)

H7150 Slenken in veengronden met vegetatie behorend tot het *Rhynchosporion*
Verkorte naam Pioniervegetaties met snavelbiezen

In paragraaf 5.3 van hoofdstuk 5 (Instandhoudingsdoelstellingen) worden de volgende wijzigingen aangebracht:

– De volgende tekst wordt ingevoegd tussen de instandhoudingsdoelstellingen voor H2330 en H3160:

H3130 **Zwakgebufferde vennen**

Doel Behoud oppervlakte en kwaliteit.

Toelichting Het habitatype komt, met een matige en goede kwaliteit, voor in vier vennen in het zuidwesten van het gebied. Behoud is voldoende, omdat er weinig mogelijkheden zijn voor uitbreiding en verbetering.

– De volgende tekst wordt ingevoegd na de instandhoudingsdoelstelling voor H4010:

H4030 **Droge heiden**

Doel Uitbreiding oppervlakte en verbetering kwaliteit.

Toelichting Het habitatype komt verspreid in het gebied voor, met name in het oosten. De mate van vergrassing is heel wisselend. Er zijn mogelijkheden voor vermindering van de vergrassing, wat niet alleen een kwaliteitsverbetering betekent, maar ook kan leiden tot enige uitbreiding van het habitatype.

H6230 ***Heischrale graslanden**

Doel Behoud oppervlakte en kwaliteit.

Toelichting Het habitatype komt in het zuidwesten en het noorden van het gebied voor, met een vrij grote oppervlakte. De kwaliteit is niet hoog, maar wel goed. Het betreft alleen de droge vorm. Behoud is voldoende, omdat de potenties voor (verdere) uitbreiding en verbetering niet hoog worden ingeschat.

H7110 ***Actieve hoogvenen**

Doel Behoud oppervlakte en kwaliteit actieve hoogvenen, *heideveentjes* (subtype B).

Toelichting Het habitatype komt voor in enkele verlande dobben in het centrum van het gebied. Behoud is voldoende, omdat er weinig mogelijkheden zijn voor uitbreiding en verbetering.

Bakkeveense Duinen (017)

H7150 Pioniervegetaties met snavelbiezen

Doel Behoud oppervlakte en kwaliteit.

Toelichting Het habitatype komt met een beperkte oppervlakte, maar een goede kwaliteit, voor in een natuurlijke gradiënt met heide, hoogveen en open water aan de rand van de twee dobben. Behoud is voldoende omdat de kwaliteit al goed is en de mogelijkheden voor uitbreiding gering.

In [bijlage B.1](#) worden de volgende wijzigingen aangebracht:

– Voor de eerste alinea wordt de volgende tekst ingevoegd:

- In aanvulling op de aanmelding als Habitatrichtlijngebied (2003) en het ontwerpbesluit (2007) is het gebied ook aangewezen voor het habitatype zwakgebufferde vennen (H3130), omdat uit onderzoek blijkt dat dit type in het gebied voorkomt.

– Na de tweede alinea wordt de volgende tekst ingevoegd:

- In aanvulling op de aanmelding als Habitatrichtlijngebied (2003) en het ontwerpbesluit (2007) is het gebied ook aangewezen voor het habitatype droge heiden (H4030), omdat uit onderzoek blijkt dat dit type in het gebied voorkomt.
- In aanvulling op de aanmelding als Habitatrichtlijngebied (2003) en het ontwerpbesluit (2007) is het gebied ook aangewezen voor het habitatype heischrale graslanden (H6230), omdat uit onderzoek blijkt dat dit type in het gebied voorkomt.
- In aanvulling op de aanmelding als Habitatrichtlijngebied (2003) en het ontwerpbesluit (2007) is het gebied ook aangewezen voor het habitatype actieve hoogvenen (H7110), *heideveentjes* (subtype B), omdat uit onderzoek blijkt dat dit type in het gebied voorkomt.
- In aanvulling op de aanmelding als Habitatrichtlijngebied (2003) en het ontwerpbesluit (2007) is het gebied ook aangewezen voor het habitatype pioniervegetaties met snavelbiezen (H7150), omdat uit onderzoek blijkt dat dit type in het gebied voorkomt.

In [bijlage B.3.1](#) worden de volgende wijzigingen aangebracht:

– De volgende alinea wordt ingevoegd tussen de alinea's met betrekking tot de doelstellingen voor H2330 en H3160:

H3130 – Zwakgebufferde vennen					
Landelijke doelstelling: uitbreiding oppervlakte en verbetering kwaliteit					
N2k-nr	Natura 2000-gebied	Doel oppervlakte	Doel kwaliteit	Relatieve bijdrage	Besluit
015	Van Oordt's Mersken	behoud	behoud	C	ontwerp-wijzigingsbesluit
016	Wijnjeterper Schar	behoud	behoud	C	ontwerp-wijzigingsbesluit
017	Bakkeveense Duinen	behoud	behoud	C	ontwerp-wijzigingsbesluit
027	Drents-Friese Wold & Leggelderveld	behoud	verbetering	C	aanwijzingsbesluit
029	Holtingerveld	behoud	behoud	C	ontwerp-wijzigingsbesluit
030	Dwingelderveld	behoud ^a	behoud	C	aanwijzingsbesluit
032	Mantingerzand	behoud	behoud	C	ontwerp-wijzigingsbesluit
039	Vecht- en Beneden-Reggegebied	behoud	behoud	C	ontwerp-wijzigingsbesluit
041	Boetelerveld	behoud	behoud	C	aanwijzingsbesluit
046	Bergvennen & Brecklenkampse Veld	behoud	behoud	C	aanwijzingsbesluit
047	Achter de Voort, Agelerbroek & Voltherbroek	behoud	behoud	C	aanwijzingsbesluit
049	Dinkelland	behoud	verbetering	C	aanwijzingsbesluit
051	Lonnekermeer	behoud	verbetering	C	aanwijzingsbesluit
053	Buurserzand & Haaksbergerveen	behoud	verbetering	C	aanwijzingsbesluit
054	Witte Veen	behoud	verbetering	C	aanwijzingsbesluit

77

